

Mannerheimin Lastensuojeluliiton toimintakertomus 2020

MANNERHEIMIN LASTENSUOJELULIITTO RY TOIMINTAKERTOMUS 2020

Mannerheimin Lastensuojeluliitto on avoin valtakunnallinen kansalaisjärjestö. MLL:n keskusjärjestön jäseniä ovat 10 piirijärjestöä ja 546 paikallisyhdistystä. Vuoden 2020 lopussa paikallisyhdistyksissä oli yhteensä 81 252 jäsentä.

MLL:n visio on lapsiystävällinen yhteiskunta, jossa lapsen etu asetetaan etusijalle ja jossa lapset ja nuoret voivat hyvin. Liiton arvoja ovat lapsen ja lapsuuden arvostus, yhteisvastuu, inhimillisuus ja yhdenvertaisuus. Keskeiset strategiset toiminta-alueet ovat vapaaehtoistoiminta lasten, nuorten ja perheiden kanssa, lasten, nuorten ja vanhemmuuden tuki sekä vaikuttaminen lasten, nuorten ja perheiden hyväksi.

MLL:n kolmevuotissuunnittelu käynnistyi liittohallituksen ja keskustoimiston henkilöstön yhteisessä seminaarissa elokuussa 2019 ja sitä jatkettiin vuonna 2020 piireissä järjestetyissä tulevaisuuspajoissa. Suunnittelu jatkui verkkoalustalla toteutetulla keskustelulla, johon osallistui yhteensä 699 henkilöä. Kolmevuotissuunnitelma hyväksyttiin 12.9.2020 pidetyssä liittokokouksessa, joka koronapandemian vuoksi siirtyi syksyyn. Kolmevuotiskauden keskeiset tavoitteet ovat vapaaehtoisuuden vahvistaminen, digitaalisuuden hyödyntäminen eri puolilla maata asuvien tavoittamiseksi, lasten ja nuorten tulevaisuususkon vahvistaminen, kestävän kehityksen edistäminen sekä lasten oikeuksia edistävä, vahva yhteinen vaikuttaminen. Järjestön kehittämistyössä korostettiin joustavia toimintatapoja sekä järjestön sisäisen työnjaon ja rakenteiden tarkastelua.

Maaliskuussa alkanut maailmanlaajuinen koronapandemia vaikutti koko yhteiskunnan toimintaan voimakkaasti. Maassa otettiin käyttöön valmiuslaki, joka rajoitti jonkin aikaa myös liikkumista ja jonka johdosta kokoontumisia rajoitettiin koko vuoden ajan. Yhdistysten lapsiperhetoiminta käytännössä keskeytyi ja osa toiminnoista siirrettiin verkkoon. MLL:n 100-vuotistilaisuudet helmikuussa pidettyä seminaaria lukuun ottamatta siirtyivät seuraavaan vuoteen. Keskusjärjestö käynnisti Autetaan yhdessä -keräyksen koronasta kärsineiden lapsiperheiden tukemiseksi ja liitto jakoi ruoka-apua yli tuhannelle lapsiperheelle. MLL osallistui vahvasti ensimmäisen kansallisen lapsistrategian valmisteluun ja koronapandemian vaikutuksista käytävään keskusteluun.

Järjestöjen avustuksista, Veikkauksen toiminnasta ja pelihaitoista käytiin vuoden aikana vilkasta keskustelua. Järjestöissä varaudutaan väheneviin avustuksiin tulevana vuosina.

Vaikuttaminen ja viestintä

Vaikuttaminen. MLL:n vaikuttamistyö perustuu lasten ja nuorten perus- ja ihmisoikeuksiin. Erityisen merkittävässä roolissa on YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen toimeenpanon edistäminen. Vaikuttamistyö kohdistuu julkisen vallan - valtion ja kuntien sekä tulevien hyvinvointialueiden - päätöksentekoon ja toimintaan.

Lapsiystävällisen yhteiskunnan rakentaminen on jatkuva prosessi. Tärkeässä roolissa siinä on lapsen oikeuksiin perustuva kansallinen lapsistrategia. Strategian valmistelu lähti liikkeelle MLL:n ja muiden lapsi- ja perhejärjestöjen vuonna 2017 ja 2018 tekemistä aloitteista. Lapsistrategiaa valmisteltiin parlamentaarisessa komiteassa vuoden 2020 aikana. Strategia julkaistiin helmikuussa 2021. MLL oli tiivistä mukana strategian valmistelussa. MLL:n asiantuntija laati yhdessä LSCL:n asiantuntijan kanssa selvityksen lapsistrategian oikeudellisesta perustasta ja oli mukana lapsistrategiakomitean sihteeristössä.

Koronakriisin kielteisten vaikutusten torjunta lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointiin nousi vaikuttamistyön keskeiseksi teemaksi pandemian levittyä myös Suomeen maaliskuussa. MLL:n asiantuntija toimi STM:n asettaman lasten, nuorten ja perheiden koronatyöryhmän puheenjohtajana. Työryhmän

ensimmäinen raportti julkaistiin kesäkuussa 2020 ja toinen tammikuussa 2021. Koronapandemia ja sen rajoitustoimet vaikuttivat maaliskuusta 2020 lähtien merkittävästi lasten, nuorten ja lapsiperheiden arkeen ja hyvinvointiin. Koronatilanne ei vaikutta samalla tavoin kaikkiin lapsiin, nuoriin ja perheisiin, vaan vaikutukset ovat erilaisia. Kriisin kielteiset vaikutukset kohdistuvat erityisen vahvasti niihin lapsiin, nuoriin ja perheisiin, joilla on ollut hyvinvoinnin haasteita tai haurautta ja haavoittuvuutta jo aiemmin.

Liittohallitus hyväksyi joulukuussa MLL:n kuntavaaliohjelman 2021 ”Tulevaisuuden kunta on lasten ja nuorten kunta”. Ohjelmassa on yhdeksän kokonaisuutta, jotka käsittelevät koronakriisin jälkihoitoa, sote-uudistusta sekä kunnan ja hyvinvointialueen yhteistyötä, varhaiskasvatusta, koulua ja opiskeluhuoltoa, harrastusmahdollisuuksia, hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä, vapaaehtoistoiminnan edellytyksiä, lasten oikeuksien toteuttamista ja lapsivaikutuksen arviointia. MLL toteutti lapsivaikutusten arvioinnista koulutuksia neljän kunnan edustajille (Salo, Kotka, Pöytyä ja Lempäälä).

MLL antoi ministeriöille ja eduskunnan valiokunnille lausuntoja mm. seuraavista aiheista: perhevapaiden uudistaminen, sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksulain uudistus, ihmisoikeusselonteon valmistelu, kaksivuotinen esiopetuskokeilu, sähköisen viestinnän palveluista annetun lain muuttaminen, varhaisen tuen toteutuminen valtion talousarvion määrärahoissa, sote-uudistus, seksuaalirikoslainsäädännön uudistus, perhe-eläketurvan uudistus, varhaiskasvatustalain muuttaminen ja avioliittolain muuttaminen. Lausuntoja annettiin yhteensä 13.

Yhteistyö muiden lapsi- ja perhejärjestöjen sekä ihmisoikeus- ja sote-järjestöjen kanssa oli tiivistä. Yhteisiä kannanottoja tehtiin mm. koronatilanteen kielteisten vaikutusten lieventämisestä. MLL oli mukana järjestöjen yhteisessä varjoraportissa YK:n TSS-komitealle sekä järjestöjen yhteisessä lausunnossa YK:n lapsen oikeuksien komitealle koskien yleiskommenttiluonnosta lapsen oikeuksista digitaalisessa ympäristössä. MLL toteutti koulutuksia eri järjestöjen edustajille lapsen oikeuksista ja lapsi- ja perhepolitiikkaan liittyvistä teemoista. Vaikuttamistoimintaan liittyviä koulutuspuheenvuoroja oli 13.

Laajan järjestöyhteistyön lisäksi MLL oli edustettuna useissa valtionhallinnon toimielimissä. Näitä olivat mm. lapsiasianeuvottelukunta, ihmisoikeusvaltuuskunta, Väkivallaton lapsuus -toimenpideohjelman ohjausryhmä, Lanzaroten sopimuksen toimeenpanosuunnitelman valmistelutyöryhmä, lapsistrategian seurantar ryhmä, valtion nuorisoneuvosto ja sen jaostot, kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta, Avoin hallinto -hankeryhmä, Oikeus oppia -foorummi ja Kansallisen audiovisuaalisen instituutin neuvottelukunta. Lisäksi MLL:lla oli edustus mm. Lastensuojelun Keskusliiton hallituksessa ja sen neuvottelukunnissa sekä puheenjohtajuus Suomen OMEP-toimikunnassa, Opintotoiminnan Keskusliitossa ja EAPN-Finin lapsiperheköyhyys-työryhmässä.

MLL:n asiantuntijat osallistuivat aktiivisesti julkiseen keskusteluun mediassa. Asiantuntijakirjoitukset ja haastattelut mediassa olivat tärkeä osa vaikuttamistyötä kuten myös seminaariesitykset eri järjestöjen ja julkisen hallinnon tilaisuuksissa. Vaikuttamistyön blogi- ja asiantuntijakirjoituksia tehtiin yhteensä 29. Kirjoituksista enemmistö koski koronakriisin lapsiin, nuoriin ja lapsiperheisiin kohdistuvien kielteisten sosiaalisten vaikutusten torjumista tai lieventämistä. Haastatteluja mediassa ja esiintymisiä ohjelmissa oli vaikuttamistyön osalta 21. Sosiaalinen media (erityisesti Twitter ja Facebook) oli tärkeä osa vaikuttamistyötä. Twitter-seuraajien määrä kasvoi 15 000:sta 16 500:een.

Viestintä. MLL:n viestintä keskusjärjestössä vastaa valtakunnallisesta viestinnästä ja brändinhallinnasta sekä tukee ja mahdollistaa koko liittoyhteisön viestintää.

MLL 100 -juhlavuosi ehdittiin aloittaa tammikuussa 2020. Juhlavuoden seminaari järjestettiin keskustakirjasto Oodissa 7.2. ja paikalla oli noin 150 osallistujaa. Poikkeustilan alettua maaliskuussa kaikkia suunnitelmia jouduttiin muutamaamaan. Vuoden päätapahtumaa, Koko Suomen lastenjuhla, suunnitteli Facebookin Kekkerikamu-ryhmässä lähes 1000 yhdistysten aktiivia ja juhla oli ilmoitettu yli 200. Syksyn alussa Koko Suomen lastenjuhla siirrettiin kuitenkin lokakuulta vuoden 2021 lokakuuhun. Samalla päätettiin, että MLL 100 -juhlavuosi jatkuu myös vuonna 2021.

Eeva Kotiojan kirjoittama MLL:n historia Hyvän lapsuuden rakentajat julkaistiin lokakuussa.

Juhlavuoden ilme, verkkosivu ja esittely- ja markkinointimateriaalit yhdistyksille olivat käytössä koko vuoden ajan. Heti vuoden alussa myyntiin tuli Postin julkaisema *Mannerheimin Lastensuojeluliitto 100 vuotta* -postimerkkiarkki. 10 merkin arkissa on kaksi erilaisten lasten piirtämää postimerkkiä. Yhteistyössä Sanoma median kanssa MLL sai oman juhla -Aku Ankkansa, josta otettiin 28 000 kappaletta erityispainos. Se jaeltiin piirien ja yhdistysten kautta lapsille kaikkialla maassa. MLL:n vapaaehtoiset ideoivat ja toteuttivat MLL 100 -villasukkamallin, jota neulottiin ja lahjoitettiin ahkerasti. MLL:n ja lapsuuden historiaa käsittelevä sivusto avattiin kesäkuussa ja sitä kävi loppuvuoden aikana tutkimassa yli 10 000 kävijää. Juhlapäivänä 4.10.2020 järjestettiin etänä lastenmusiikkiduo Mirkka Ja Luis:n konsertti ja pieni osa yhdistyksistä järjesti erilaisia koronaturvallisia tapahtumia. Mediaosumia MLL:n juhlavuosi sai 305 kappaletta, sillä odotukset mediaosumista oli ladattu yhteiseen juhlaan.

Koronapandemia leimasi viestinnän vuotta. Keväällä juhlavuoden tunnelmasta siirryttiin nopeasti tekemään MLL:n valtakunnallista ”Autetaan yhdessä” -hätäkeräystä ja tukemaan esimerkiksi valtioneuvoston henkistä kestävyttä vahvistavaa Suomi toimii -kampanjaa ja useita muita yhteiskampanjoita. Samalla viestittiin sitä tukea, jota lasten ja perheiden arveltiin tarvitsevan ja tehostettiin oman verkoston kuulumisten vaihtoa perheiden tilanteesta. MLL:n verkkosivuilla artikkeli ”Lapset puhuvat koronasta. Mitä aikuinen voi tehdä” luettiin yli 55 000 kertaa ja se oli koko vuoden luetuimpien verkkosisältöjen kärkeä. Artikkelin lisäksi käännettiin poikkeuksellisesti kuudelle lapsiperheiden Suomessa eniten puhumalle kielelle ja kaikille kolmelle saamen kielelle. Samalla tehostettiin viestintää siitä, että MLL:n auttavat puhelimit ja digipalvelut toimivat myös koronasulun aikana.

Vuoden alussa lanseerattiin MLL:n uusi ilme, jonka käyttöönotto sujui pandemiasta huolimatta ilahduttavasti ja työlle asetettu tavoite siitä, että keskeiset materiaalit on vuoden aikana siirretty uuteen ilmeeseen ja kaikki piirit käyttävät uutta ilmettä, toteutui. Ilmeen jalkauttamiseksi otettiin vuoden alussa käyttöön Gredi-palvelu, josta yhdistykset ja piirit voivat ladata itselleen valmiit digitaaliset materiaalit, kuvia ja muokata somekuvapohjia omaan käyttöön ilman kirjautumista. Palvelun käyttö alkoi lupaavasti, mutta hiipui luonnollisesti hieman, kun pandemia sulki yhdistysten toiminnan keväällä. Palvelussa tehtiin kuitenkin yli 10 000 materiaalin latausta toimintavuonna.

Valtakunnallisten verkkosivujen kävijämäärät jatkoivat kasvua ja kehitystään. Mll.fi-sivustolla vierailtiin 2,4 miljoonaa kertaa (2,3 milj. vuonna 2019). Näistä käynneistä 1,5 miljoonaa oli osana sivustoa toimivan Vanhempainnetin käynnejä. Vuoden suurimpia kehityshankkeita olivat integrointi uuteen jäsen- ja tukijarekisteriin sekä sivuston ilmeen päivittäminen MLL:n uuteen ilmeeseen. Nuortennetti-sivustolla käynnejä oli vuoden aikana 826 000 ja kasvua edelliseen vuoteen 18 %. Marraskuusta alkaen tietosuojavaltuutetun uusi linja evästekäytännöistä, joka MLL:ssa otettiin heti käyttöön, aiheutti molempien sivustojen käyttäjistä kertyvän datan äkillisen laskun. MLL piirien ja yhdistysten käyttämä Yhdistysavain-verkkosivupohja uudistui vuonna 2019 ja toimintavuonna siirtymä uuteen mobiilioptimoituun sivustoon jatkui. Vuoden lopussa kaikki piirit ja 123 yhdistystä oli siirtynyt uuteen verkkosivupohjaan (vuoden 2019 lopussa 63).

Facebookissa, Twitterissä ja Instagramissa MLL:n valtakunnallisten kanavien seuraajamäärät kasvoivat pandemiavuonna edellisiä vuosia nopeampaa tahtia. Vuoden aikana maksullinen markkinointi sosiaalisen median kanavissa moninkertaistui tiimiin edellisenä vuonna rekrytoitujen digimarkkinoinnin ammattilaisen käsissä ja hintalaatusuhteeltaan hyvät tulokset motivoivat jatkamaan mainontaa. Tavoittavuus nousi kaikissa kanavissa tämän vuoksi hyvin. Esimerkiksi Facebookissa MLL:n julkaisujen näytettömäärä nousi 5,2 miljoonasta 12,3 miljoonaan.

Median yhteydenottojen määrä on tasainen ja MLL:n asiantuntijat ovat kysytyjä. Pandemian alkuvaiheessa MLL:n tuli runsaasti kysymyksiä liittyen ns. uuteen arkeen lapsiperheissä. Tiedotteita julkaistiin yhteensä 26 ja mediaosumia kertyi 4044 kappaletta, joka on viime vuosien tasoa. Näistä 2000 painetuissa medioissa ja loput sähköisissä medioissa. MLL:n mediaosumista lehdistä 93 % kertyy paikallis-, kaupunki- ja maakuntalehdistä ja 5 % valtakunnallisista lehdistä.

Jäsenlehti Lapsemme ilmestyi neljä kertaa ja edellisenä vuonna uudistunut konsepti ja juttutyypit löysivät lukijansa. Erityisesti verkossa lehden verkkojuttujen lukijamäärä jatkoi vuoden aikana kasvuaan ja ylsi 68 % kasvuun edellisestä vuodesta. Lehden juttuja luettiin verkossa yli 79 000 kertaa. Painetun lehden tarkistettu levikki on 39 105 kpl.

Hyvä alku koulutielle -kampanja tavoitti lähes kaikki ensiluokkalaisten vanhemmat kotipostituksena. Kampanjasta tehtiin Taloustutkimuksen toteuttama haastattelututkimus, joka vahvisti kampanjan erinomaisen tavoittavuuden. Hyvä alku yläkouluun -kampanja toteutettiin digitaalisesti ja sen tavoittavuutta somessa ja verkkosivuilla onnistuttiin nostamaan edellisestä vuodesta. Somessa kampanja näytettiin 1,6 miljoonalle suomalaiselle ja kampanjaan liitetyillä sisältösivuilla oli Vanhempainnetissä kampanja-aikana yli 33 000 käyntiä.

Keskustoimiston ja piirien välinen viestintäverkosto kokoontui vuoden aikana kuusi kertaa verkkovälitteisesti. Vuoden aikana järjestettiin MLL:n viestinnän perusteet -koulutus piirien ammattilaisille kahdesti ison vaihtuvuuden vuoksi.

MLL järjesti Lapset ensin -keräyksen, jonka kohteena on MLL:n paikallinen toiminta. Keräyksessä MLL:n yhdistyksille ja piireille kerättiin 16 023 euroa. MLL järjesti yhteistyössä SPR:n ja YLE:n kanssa jo 24. kerran Hyvä joulumieli -keräyksen. Vuoden keräystavoite oli 1 050 000 miljoona euroa, jolla jaettiin 21 000 kpl 50 euron arvoisia lahjakortteja. Kun keräyksen tavoite ylittyi, järjestettiin joulukuussa 2020 nopealla aikataululla vielä 4000 lahjakortin lisäjako.

Pandemiatilanteen vuoksi valtakunnallista Äitienpäiväjuhlaa eikä valtioneuvoston kanslian kanssa suunniteltua Lasten itsenäisyyspäiväjuhlaa voitu järjestää.

Vapaaehtoistoiminta ja järjestötyö

Keskusjärjestö tarjosi paikallisyhdistyksille sekä piirijärjestöille koulutusta, ohjausta ja neuvontaa sekä kattavat rekisteripalvelut.

Keskusjärjestön asiantuntijat valmensivat yhdistysten vapaaehtoisia mm. piirien järjestämissä Täyskäsi-päivissä. Valtakunnallisia, yhdistysten luottamushenkilöille suunnattuja Teams-valmennuksia jatkettiin. Eri teemaisiin valmennuksiin osallistui yli 100 vapaaehtoista, eri puolilta Suomea.

MLL:n valtakunnallinen vapaaehtoistoiminnan johtamiskoulutus (VJK) uudistettiin. Uudessa mallissa koulutus toteutetaan tiiviissä yhteistyössä kaikkien piirien kanssa, verkko-opiskelun ja alueellisten työpajojen yhdistelmänä. VJK:een ilmoittautui 163 osallistujaa ja koronavuoden haasteista huolimatta vuoden kestäneen koulutuksen suoritti 142 puheenjohtajaa ja varapuheenjohtajaa.

MLL:n vapaaehtoisten sähköiset osaamismerkkit, Open Badget, laajenivat valtakunnallisiksi vuonna 2019. Käytössä on 11 erilaista, vapaaehtoistoiminnassa hankitun osaamisen todentavaa merkkiä.

Keskusjärjestön kaksi järjestökoulutuspäivää tarjosi piirien ja ns. ammatillisesti johdettujen yhdistysten sekä keskusjärjestön toimihenkilöille mahdollisuuden vahvistaa niin viestinnällisiä kuin verkostoissa toimimisen valmiuksia.

MLL toteutti Opintokeskus OK-Siviksen tuella 792 opintojaksoa. Niihin osallistui yhteensä 12 052 opiskelijaa. Molemmissa oli nousua edellisvuoteen verrattuna. Vertaisopintoryhmiä kokoontui 93. Niihin osallistuneita oli 1 240. 24:n ammatillisen lisäkoulutuksen opiskelijatuntimäärä oli yli 8 800.

Ajankohtaisasioista tiedottava Yhdistystiedote lähetettiin yhdistyksille ja piireille sähköisenä uutiskirjeenä 11 kertaa. Sitä täydensivät teemoitetut vastuuhenkilökirjeet.

Vapaaehtoistyön keskeinen ohjauksen ja tuen työväline on Yhdistysnetti. Sen tieto- ja aineistopankit sekä uutiset tarjosivat ajantasaista tietoa sekä yhdistystoimintaa palvelevia verkkotyökaluja. Maaliskuussa 2019 tehdyn käyttäjäkyselyn mukaan 80 % kyselyyn vastanneista oli Yhdistysnettiin tyytyväisiä. Yhdistysnetillä on n. 7 000 käyttäjää.

Keskusjärjestön ylläpitämä jäsen- ja lahjoittajarekisteri uudistui. Uusi järjestelmä otettiin käyttöön syksyllä 2020.

Yhdistyksiä kannustettiin edelleen aktiiviseen jäsenhankintaan. Jäsenhankinnassaan vuoden 2019 aikana onnistuneille, noin 130 paikallisyhdistykselle, maksettiin ns. kannustelisiä tammikuussa 2020. Kokonaisjäsenmäärässä ei kuitenkaan tapahtunut toivottua kasvua ja jäsenmäärä väheni 1 438:lla. Jäsenmäärän vähenemisen arviointiin liittyvän pandemiatilanteeseen, kun yhdistykset joutuivat turvallisuussyistä keskeyttämään lapsiperheille suunnattuja toimintojaan.

Autetaan yhdessä -keräyksen tuottoa jaettiin yhdistyksille ja piireille avustuksina koronasta kärsineiden lapsiperheiden auttamiseksi. Avustuksia myönnettiin 54 kpl yhteensä 46 211 euroa. Lapsiperheille jaettiin piirien kautta ruokalahjakortteja 52 000 eurolla. MLL osallistui myös Itlan Lounas lapselle -ruokakassi kampanjaan, jossa MLL:n kautta jaettiin ruoka-apua 1 784 perheelle. Ruokakassi sisälsi viikon ruokatarvikkeet perheelle.

MLL avusti Centre for Youth Empowerment and Civic Education (CYECE) -järjestön työtä Malawissa jäsenten maksamilla vapaaehtoisilla kehitysyhteistyömaksuilla. CYECE toteutti lasten oikeuksia ja tyttöjen koulunkäyntiä edistävän hankkeen 2017-2020 Malawin maaseudun kylissä ja kouluissa yhteistyössä MLL:n, Marttaliiton ja Väestöliiton kanssa. Hankkeen päärahoituksesta vastaa ulkoministeriö.

Perhekeskustoiminta. Lasten ja perheiden hyvinvointia edistävä, pääasiassa paikallisyhdistysten toteuttama vapaaehtoistoiminta, on liiton keskeistä toimintaa. Yhdistykset ylläpitävät perhekahviloita, järjestävät kerhoja ja tapahtumia lapsiperheille sekä sukupolvia yhdistävää toimintaa. Piirit tukevat paikallisyhdistysten toimintaedellytyksiä ja perhekahvilatoimintaa. Ne vastaavat alueillaan vapaaehtoisten ohjauksesta ja koulutuksesta sekä kehittävät ja käynnistävät uusia toimintamuotoja.

MLL:n perhekeskustoiminnan keskeisiä kumppaneita ovat kunnat ja niiden perhekeskukset. Vuonna 2020 piireillä oli 65 kunnan kanssa sopimus, joiden alueilla toimi 226 MLL:n paikallisyhdistystä. Keskusjärjestö toimi valtakunnallisissa perhekeskusverkostoissa ja edisti niissä paikallista ja maakunnallista kumppanuutta lapsi- ja perhepalvelujen kehittämisessä. Keskusjärjestö vastasi MLL:n perhekeskustoiminnan valtakunnallisesta koordinoinnista, seurannasta ja arvioinnista. Keskusjärjestö järjesti piirien koordinaattoreille koulutuspäivät kaksi kertaa vuodessa, verkkopalavereita ja yksilöllistä perehdytystä. STEA antoi MLL:n perhekeskustoiminnan koordinointiin ja ammatilliseen ohjaukseen avustusta, josta

keskusjärjestö jakoi avustusta edelleen piireille yhdistysten toimintaedellytyksien ja perhekahvilatoiminnan tukemiseen.

Vapaaehtoistoiminnan johtamiskoulutus (VJK) on tärkeä osa vapaaehtoistoiminnan valtakunnallista ohjausta ja kehittämistä. Koulutuksen käyneistä puheenjohtajista ja varapuheenjohtajista 93 prosenttia kertoi heidän osaamisensa MLL:n strategiasta, arvoista ja johtamisfilosofiasta vahvistuneen. Koulutuksen ansiosta moni kertoi osaavansa nyt peilata oman yhdistyksensä toimintaa perheiden tarpeisiin ja suunnitella paremmin yhdistyksen vaikuttamistyötä. Yhdeksän kymmenestä koki olevansa entistä vahvemmin osa MLL:n koko yhteisöä.

Vuonna 2020 piirit tukivat yhdistyksiä mm. hallituskäynneillä, sähköpostilla, somessa ja puhelimitse. He järjestivät yhdistyksille koulutuksia ja vertaistapaamisia. Erityisesti tuettiin hallituksen toimintaedellytyksiä: taloutta, jäsenyyttä, viestintää, kumppanuutta, vaikuttamistyötä sekä lapsi- ja perhetoimintaa. Korona-aika lisäsi tuen tarvetta henkilöstö-, hallinto- ja talousasioihin. Lisäksi yhdistykset tarvitsivat tukea koronaohjeiden ja -rajoitusten soveltamisessa käytäntöön. Yhdistyksille järjestettiin 146 koulutusta, joihin osallistui 938 vapaaehtoista. Vuonna 2020 tehdyssä kyselyssä MLL:n vapaaehtoiset kertoivat saaneensa vapaaehtoistyöstä uusia ystäviä, iloa ja mielekästä tekemistä arkeen. Vapaaehtoisena jaksamista lisäsi se, että sai tehdä lapsiperheille tärkeää ja merkityksellistä toimintaa mukavassa porukassa.

MLL:n yhdistykset ylläpitivät perhekahviloita maanlaajuisesti. Vuonna 2020 MLL teki perhekahvilatutkimuksen. Tutkimus osoitti, että MLL:n perhekahvilat ovat perheille merkityksellisiä ajanvietto- ja vertaistuenpaikkoja. Vanhemmille kahvilat tuovat monipuolista vertaistukea niin arkeen kuin vanhemmuuteen ja lapsille leikkejä ja oppimiskokemuksia muiden lasten seurassa. Koronaepidemia poikkeusoloiheen korosti entisestään MLL:n perhekahviloiden merkitystä lapsiperheiden avoimina vertaisten kohtaamispaikkoina.

Piirit tukivat yhdistysten perhekahvilatoimintaa järjestämällä 58 koulutusta, joihin osallistui 227 vapaaehtoista. Koordinaattorit auttoivat yhdistyksiä löytämään korona-aikaan sopivia toimintoja, esim. nettiperhekahviloita ja ulkotapahtumia. Vuonna 2020 MLL:n yhdistyksillä ja piireillä oli yhteensä 601 perhekahvilaa (v. 2019 yhteensä 689). Perhekahviloissa toteutui yli 103 000 lasten ja aikuisten kohtaamista.

Leikkipäivä-ohjelma. Leikkipäivä-ohjelma jatkoi STEA:n avustuksen turvin toimintaansa leikin puolestapuhujana. Leikin merkitystä nostettiin esiin julkaisemalla Leikkipäivän nettisivuilla muun muassa tutkimustietoa leikistä kuukausittaisissa asiantuntija-artikkeleissa. Leikkipäivä-sivuilla vieraili vuoden aikana noin 320 000 kävijää. Leikistä kertovia uutisia oli viikoittain somekanavissa ja somenostot tavoittivat vuoden aikana lähes 900 000 ihmistä. Leikkipäivä-verkoston tuli mukaan uusia toimijoita ja verkostossa oli vuoden lopussa 37 tahoja julkiselta sektorilta, järjestöistä ja mm. tutkimusmaailmasta. Yhdessä verkoston kanssa järjestettiin toukokuussa Leikkipäivä-viikko, joka huipentui valtakunnalliseen Leikkipäivään 9.5.2020. Koska väkeä kokoavia tapahtumia ei voitu pandemiatilanteen vuoksi järjestää, Leikkipäivää juhlittiin netissä ja somekanavilla. Yhdessä valtakunnan mediasta tutun hahmon, Tanhupallon kanssa tuotetut Leikkipäivä-videot toivat iloa ja lohtua ihmisille haastavaan kevääseen ja niitä katsottiin Leikkipäivän ja MLL:n somekanavien kautta 3,6 miljoonaa kertaa. Aurinko ikkunassa -tempauksella lisättiin perheiden osallisuutta Leikkipäivän viettoon. Yhdessä verkoston kanssa toteutettiin myös Hyvinvointia leikistä -seminaari, joka tallenteineen saavutti 500 kuulijaa. Leikkipankin visuaalista ilmettä uudistettiin ja Leikkipankki jatkoi kasvuaan. Leikkejä pankissa oli vuoden lopussa noin 900.

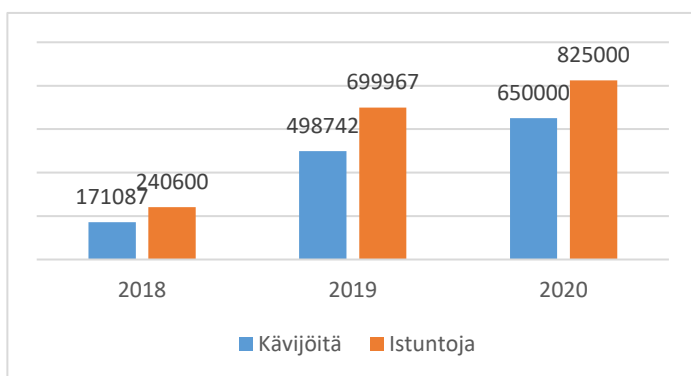
Perheitä kohtaamassa 2020-2022. Uudenmaan piirin ja keskusjärjestön yhteinen Perheitä kohtaamassa – hanke käynnistyi maaliskuussa. STEA:n rahoittamassa hankkeessa kehitetään tiiviissä yhteistyössä Vantaan kaupungin ja muiden järjestöjen kanssa uudenlaista monitoimijaista ja kävijälähtöistä lapsiperheiden kohtaamispaikkatoimintaa Vantaan Koivukylässä. Hankkeessa työskentelee kaksi koordinaattoria (Uudenmaan piiri) sekä suunnittelija (keskusjärjestö). Hankkeessa tuotetaan alueen lapsiperheille

monipuolista varhaista tukea tarjoavaa avointa toimintaa, kehitetään kävijöiden osallisuutta, koordinoidaan toimijoiden välistä yhteistyötä sekä mallinnetaan toiminta valtakunnallisesti skaalautuvaksi.

Koronapandemia haastoi avointa toimintaa: Kohtaamispaikkaa pidettiin avoinna aina rajoitusten salliessa ja muutoin toiminnassa pyrittiin kehittämään muita perheitä tavoittavia ja tukevia toimintamalleja. Muun muassa aineelliselle avulle todettiin suuri tarve ja kohtaamispaikkaan pystytettiin ilmainen lastenvaatteiden ja -tarvikkeiden kierrätyspiste sekä jaettiin perheille yhteistyökumppaneiden kautta saatua ruoka-apua sekä muita lahjoituksia. Hankkeen aikana kohtaamispaikassa oli yhteensä noin 8500 käyntikertaa, koordinoitiin yhteensä 33 eri järjestön tai Vantaan kaupungin toimijan toimintaa ja jaettiin aineellista apua arviolta vähintään 2000 kertaa.

Kouluyhteistyö ja nuorisotyö

Nuortennetin kävijämäärä kasvoi edelleen. Suurin harppaus kävijämäärässä tapahtui maaliskuussa 2020, jolloin kouluja suljettiin koronapandemiaan liittyvien rajoitustoimien vuoksi. Silloin järjestettiin 6 tunnin ryhmächat ja viikon jokaisena päivänä lyhyempi chat, joissa nuoret kertoivat tilanteeseen liittyvistä huolistaan ja etäopintojen haastavuudesta. Kävijämäärän kasvu: 2018/ 171 087, 2019/ 498 742, 2020/ 650 000. Istunnot: 2018/ 240 600, 2019 / 699 967, 2020/ 825 000.

Toiminnan monipuolisuus on tuonut sivuille lisää kävijöitä. Osallistua voi esimerkiksi lukemalla tietotekstejä, katsomalla videoita tai tekemällä testejä, osallistumalla keskustelupalstalle tai ryhmächatiin tai tekemällä itse mediatuotoksia ja lähettämällä ne Nuortennettiin. Nuoret toimittajat (25 vapaaehtoista, 12–19-vuotiaita) tuottivat Nuortennettiin sisältöjä Instagram-, Tiktok-, Youtube, kuva- ja kirjoittajatiimeissä. Mediatuotoksia saatiin opiskelijaryhmiltä ja myös yksittäiset nuoret lähettivät tuotoksia julkaistavaksi. Nuorten mediatuotoksia julkaistiin yhteensä 146. Muutamat vapaaehtoiset (20–25-vuotiaat) nuoret aikuiset moderoivat Nuortennetin keskustelupalstaa. Valtaa Nuortennetti -toiminnassa sisältöjä tuottivat myös monet yhteistyökumppanit. Esimerkinä Duuniviikko, joka keskittyi työnhakuun liittyviin asioihin. Nuoret itse toteuttivat mm. Keskittymisviikon, haastattelusarjoja, etäkonsertteja ja jakoivat muille vinkkejä tylsiin hetkiin. Verk@rit vastasivat keskustelupalstalla nuorten kysymyksiin ja järjestivät ryhmächatteja. Ryhmächatissä keskusteltiin mm. etäopiskelun sujumisesta, harrastustauosta, kaverisuhteista, omasta kasvusta ja kehityksestä sekä vanhempien erosta. Ryhmächatteja toteutettiin kerran viikossa ja niitä ohjasivat MLL:n työntekijät yhdessä vapaaehtoisten nuorten kanssa. MLL:n 100-vuotisjuhlavuoden kunniaksi toteutettiin 100 vinkkiä, mitä voit tehdä Nuortennetissä -ohjeistus. Verkkonuorisotyötä rahoittivat vuonna 2020 Opetus- ja kulttuuriministeriö sekä EU:n Safer Internet -ohjelma. Mielenterveyteen liittyviin viesteihin vastasivat Lasten ja nuorten puhelimen ja netin vapaaehtoiset päivystäjät.

Kouluyhteistyössä MLL koordinoi ja kehittää peruskouluissa oppilaiden osallisuutta edistävää ja turvallista kouluilmapiiriä rakentavaa **tukioppilastoimintaa**. Toimintaa on lähes jokaisessa peruskoulussa (yli 90 %). Ylä- ja yhtenäiskouluissa tukioppilaita on vuosittain noin 10 000 ja heidän ohjaajiaan yli 900. Vuonna 2020 MLL:n koulutuksiin osallistui 3852 tukioppilasta, kummioppilasta ja tutoria. Kouluissa järjestetyissä tilaisuuksissa tavoitettiin yhteensä noin 11000 (7–17-vuotiasta) lasta ja nuorta. Tukioppilastoiminnan

ohjaajia ja muita koulun työntekijöitä osallistui MLL:n koulutuksiin 2297. Uusien ohjaajien koulutuksia järjestettiin yhdeksän ja niissä oli 308 osallistujaa. Ohjaajien viiden jatkokoulutuksen aiheina olivat ryhmäyttäminen, digihyvinvointi ja kiusaamisen ehkäiseminen. Koronapandemian vuoksi suuri osa koulutuksista toteutettiin etäyhteyksin.

Kouluvierailuja tekevien MLL:n keikkakouluttajien (n. 40 aktiivista) perehdytys- ja koulutusmalli uudistettiin. Uusia kouluttajia koulutettiin 18. Kouluttajille tarjottiin etätoteutuksina 10 jatkokoulutustilaisuutta mm. teemoista kouluttaminen verkon kautta, digihyvinvointitaidot, päihdekasvatus, vanhempainilta murrosikäisen vanhemmille. Vuonna 2020 kehitettiin tukioppilaiden verkkokurssia, jota koulut voisivat itsenäisesti käyttää tukioppilaskoulutuksessaan. Pilotointiin osallistui 7 tukioppilasohjaajaa ja 81 tukioppilasta.

Kouluille tarjottiin Hyvinvointikysely -palvelua, jota käytti vuoden aikana 34 koulua. Vuosien 2018–2020 aikana vastaajia kertyi yhteensä 17454.

MLL:n tukioppilastoiminnan materiaaleja on ladattu lähes 3000 kertaa koulujen käyttöön, tehtäväkortteja on katseltu 73 349 kertaa ja koulu yhteistyön nettisivuilla on vierailtu yli 17 000 kertaa.

Tukioppilastoiminnan ja koulujen uutiskirjeitä lähetettiin yhteensä 10 kertaa ja niiden vastaanottajamäärä oli 17480. Vuoden aikana kirjoitettiin Kiusaamisen ehkäiseminen -aiheinen opas tukioppilasohjaajille ja se julkaistiin alkuvuonna 2021. MLL tukee materiaalien ja koulutusten avulla myös alakoulun kummioppilastoimintaa ja toisen asteen tutortoimintaa. STEA rahoittaa kummi- ja tukioppilastoimintaa sekä tutortoimintaa.

Koulurauha on Mannerheimin Lastensuojeluliiton, Opetushallituksen, Poliisihallituksen, Suomen Vanhempainliiton ja Folkhälsanin yhteinen ohjelma. Koulurauhan julistustapahtuma järjestettiin Turussa 19.8.2020 teemalla Käsi kädessä. Tapahtuma toteutettiin koronarajoitukset huomioiden noin 500 oppilaan läsnä ollessa. Tapahtuma striimattiin valtakunnallisesti koulujen nähtäville. Suomen Vanhempainliiton verkossa järjestämään Koulurauha-vanhempainiltaan osallistui 70 vanhempaa. Koulurauhaa toteutetaan STEAn ja ohjelman kumppanien rahoituksella.

Kiusaamisen vastaista työtä kehitettiin yhdessä Aseman Lapset ry:n kanssa järjestämällä kokeiluluontoiset vertaisryhmät kiusaamista kokeneille nuorille ja heidän vanhemmilleen Helsingissä. Lisäksi rakennettiin Nuortennetin kiusaamista kokeneiden nuorten Selviytyjät -ryhmille Priima-oppimisalustalle menetelmät ja materiaalit, joita hyödynnetään vuosina 2021–2022 yhdessä MLL:n Järvi-Suomen piirin kanssa toteutettujen verkkoryhmien toteutuksessa. Vapaaehtoisia Selviytyjät -ryhmien ohjaajia varten kehitettiin verkkokurssi. Kiusaamista kokeneiden nuorten Selviytyjät -verkkoryhmiä tukee STEA.

ESR-rahoitteisessa **Meidän projekti! -hanke** järjesti vapaaehtoistoiminnan kurseja toisen asteen opiskelijoille seitsemässä oppilaitoksessa. Kohderyhmänä olivat erityisesti valmentavan opetuksen (VALMA) opiskelijat. Yhteistyökumppanina oli Nuorten Akatemia. Koronapandemian vuoksi oppilaiden projekteista suuri osa tehtiin etätoteutuksina yhteistyössä Nuortennetin verkkonuorisotyön kanssa.

Aikaseikkailu-kerhoja kehitettiin koulujen kerhotoimintaan MLL100-juhlavuoden hankkeena. Kerhoissa harjoitellaan tulevaisuustaitoja, kuten ongelmanratkaisu- ja tiimitaitoja, arkiympäristöön, luontoon, teknologiaan, mediaan ja kaveritaitoihin liittyviä taitoja. Kerhomallin materiaalit tuotettiin (kerhovihko, itseopiskeluverkkokurssi) ja kerhoja pilotoitiin 10 kertaa (8 kerhoa, 2 leiriä). Pilottikerhoihin osallistui 83 lasta. Kerhonohjaajien verkkokurssin suoritti 16 ohjaajaa ja 13 MLL:n yhdistysten toimijaa osallistui Zoom-koulutukseen leirimuotoisen Aikaseikkailun järjestämiseksi. Nettisivujen kautta tavoitettiin 6322 kävijää. Hanke käynnistyi MLL:n omalla rahoituksella ja jatkossa sitä tukee myös IKEA, joka valitsi Aikaseikkailun yhdeksi kolmesta korona-avustushankkeistaan Suomessa. Aikaseikkailua tuki myös Sampo Oyj.

Yhdistysten nuorisotyö. Yhdistysten nuorisotoiminnan vastaaville järjestettiin kaksi Zoom-luentoa ja välitehtävän käsittävä etäkurssi syksyllä 2020, ja vastaava sisältö koulutettiin Kainuun piirille. Osallistujia oli

yhteensä 25. MLL:n yhdistyksissä toimi n. 300 nuorisotoiminnan vastaavaa. Nuorten ideoimiin ja toteuttamiin projekteihin jaettiin yhteensä 12 Itse tehty -stipendiä (200 euroa). Niiden avulla tapahtumia oli järjestämässä 140 nuorta ja tapahtumiin osallistui 1312 nuorta. Yhdistysten nuorisotyötä rahoittaa OKM ja Itse tehty -stipendejä on rahoitettu myös kiusaamisen ehkäisemiseen suunnatulla lahjoitusrahalla.

Kiusaamisen ehkäiseminen harrastustoiminnassa. MLL oli kumppanina Folkhälsanin koordinoimassa ja OKM:n rahoittamassa Turvallinen ja viihtyisä harrastusryhmä (Trygga relationer inom idrott) -hankkeessa, jossa kehitettiin urheiluseuroissa lasten ja nuorten osallisuuskäytäntöjä ja kiusaamisen ehkäisemistä.

Tapahtumat. MLL:n Nuortennettiä, koulu yhteistyötä, mediakasvatusta ja Lasten ja nuorten puhelin- ja nettipalvelua esiteltiin ammattilaisille mm. Educa-messuilla, Nuori 2020 -tapahtumassa ja Nuorisotutkimuspäivillä.

Lasten, nuorten ja vanhemmuuden tuki

Lasten ja nuorten puhelin ja nettipalvelut ovat suunnattu alle 21-vuotiaille ja ne ovat auki vuoden jokaisena päivänä. Palveluun voi soittaa ja kirjoittaa maksutta, nimettömänä ja luottamuksellisesti. Lisäksi nuorilla on mahdollisuus kahdenkeskiseen chat-keskusteluun aikuisen kanssa. Vuonna 2020 Lasten ja nuorten puhelimesta ja netissä vastattiin yhteensä 15 134 yhteydenottoon, joista 11 640 oli puheluita, 1641 nettikirjeitä, 1680 chat-kohtaamista ja 173 keskustelupalstaviestejä. Ajanvarauschatissa käytiin 139 keskustelua. Yleisimmät aiheet liittyivät arjessa koettuun yksinäisyyteen, vertaissuhteissa koettuihin vaikeuksiin sekä psyykkiseen hyvinvointiin. Palvelun päärahoitus tulee STEA:lta. Lisäksi palvelua rahoitetaan yritysten ja yksityisten lahjoitusvaroilla, kunta-avustuksilla sekä MLL:n omalla rahoituksella. Merkittävä tuki auttavaan puhelintyöhön saatiin Fortumin koronavuoden avustusvaroista.

Maaliskuusta alkaen koronaviruspandemiaa koskevat rajoitustoimet vaikuttivat päivystyksen arkeen. Kokoontumisrajoitusten ja etätyösuositusten vuoksi ryhmämuotoinen päivystystoiminta ei ollut mahdollista, vaan vapaaehtoiset päivystäjät päivystivät kotona. Online-ryhmissä tapahtuvaa päivystystä ohjasi päivystystyön koordinaattori, jolla oli päivystyksen ajan yhteys jokaiseen päivystäjään. Yhteensä 146 päivystäjää osallistui etäpäivystykseen. Etäpäivystysvuoroja tehtiin vuoden aikana 1 554. Kaikkiaan vuoden aikana tehtiin 1 785 päivystysvuorokäyntiä ja päivystystoimintaan osallistui yhteensä 202 päivystäjää lähitai etäpäivystyksissä.

Vanhempainpuhelin- ja nettipalvelut tarjoavat tukea kaikenikäisten lasten vanhemmille. Palveluun voi soittaa maksutta, nimettömänä ja luottamuksellisesti neljänä päivänä viikossa. Kirjeen voi kirjoittaa joka päivä. Lisäksi Vanhempainnetti-sivustolla toimii chat. Vuonna 2020 Vanhempainpuhelimien ja nettipalveluiden vapaaehtoiset vastasivat yhteensä 2063 yhteydenottoon. Yhteydenottomäärä oli palvelun historian suurin ja kasvoi edellisvuodesta 15 prosenttia. Yhteydenotoista puheluita oli 904, nettikirjeitä 231 ja chat-yhteydenottoja 928. Eniten yhteydenottoja tuli leikki-ikäisten ja alakouluikäisten lasten vanhemmilta. Myös vauva- ja taaperoi-ikäisten lasten ja varhaisnuorten vanhempien yhteydenotot olivat yleisiä. Alle kouluikäisten lasten kasvuun ja kehitykseen liittyvistä aiheista, kuten nukkumisesta, syömisestä ja temperamenttiin liittyvistä haasteista puhuttiin palveluissa paljon. Murrosikäisten lasten vanhempien yhteydenotoissa kuuluivat huolet liittyen esimerkiksi kehitysvaiheeseen liittyviin tunteiden ailahteluun tai sulkeutuneisuuteen. Aikuista koskevissa aiheissa erilaisia perheeseen liittyviä ihmissuhteita koskevia yhteydenottoja vastaanotettiin eniten. Palvelu toimii STEA:n rahoituksella.

Vuoden 2020 maaliskuussa koronaviruspandemian aiheuttamat kokoontumisrajoitukset ja etätyösuositus aiheuttivat sen, että ryhmäpäivystysmalli muokattiin online-muotoon. Päivystäjät alkoivat päivystää kotoa

käsin, ja heillä oli ammattilaisen tuki saatavilla päivystysvuorojensa aikana online-yhteydellä. Vuoden 2020 aikana päivystystoimintaan osallistui 64 vapaaehtoista. Heistä 34 osallistui etäpäivystystoimintaan. Vapaaehtoiset päivystivät vuonna 2020 Vanhempainpuhelimessa ja nettipalveluissa 527 kertaa. Yksi päivystysvuoro kestää 3 tuntia 45 minuuttia. Vapaaehtoistyötä tehtiin yhteensä lähes 2000 tuntia.

Vanhemmuuden verkkotuki -hanke (2018-2021). Hankkeessa on tuotettu MLL:n Vanhempainnettisivustolle chat-palvelu, johon vanhempi voi varata anonyymisti ajan itselleen sopivana ajankohtana, ja jatkaa keskustelua työntekijän kanssa useamman kerran. Ajanvarauschatistä varattiin vuonna 2020 yhteensä 281 aikaa. Toteutuneita keskusteluja käytiin 151 kertaa. Vanhemmat ovat olleet palveluun tyytyväisiä; palautetta antaneista vanhemmista 96 % oli tyytyväinen palveluun ja 93 % suosittelee palvelua vastaavassa tilanteessa olevalle. Hanke tuotti Vanhempainnettisivustolle lokakuussa 2020 uuden podcast-sarjan ”Uskalla kuunnella” vanhemmuuden kipupisteisiin. Podcast-sarjan aiheet valikoituivat hankkeen keväällä 2019 tuottaman Vanhemman ääni -kyselyn sekä käytyjen chat-keskustelujen pohjalta. Podcastien sivulla on käynyt 28.10-31.12.2020 aikavälillä 2 119 katselijaa ja kuuntelukertoja on ollut 719. STEA rahoittaa hanketta.

Vanhempainnetin Nuorisoneuvola-hankkeessa kehitettiin nuoruusikäisten vanhemmille oma sivusto, josta löytyy laajasti tietoa ja tukea 12-18 -vuotiaiden lasten vanhemmille. Uutena palvelumuotona hanke tuotti chat-palvelun, josta vanhemmalla on ollut mahdollista varata itselleen ja/tai nuorelle yhdessä aika ammattilaisen kanssa käytävään anonyymiin keskusteluun. Palvelu madaltaa kynnystä ammattiapuun ja helpottaa avun vastaanottamista digitaalisin keinoin. Sivusto avattiin 13.2.2020. Nuorisoneuvola kehitetään Louise ja Göran Ehrnroothin säätiön rahoituksella.

Varhaisen ja ennakoivan vanhemmuuden tuen hanke 2020-2022. MLL:n varhaisen ja ennakoivan vanhemmuuden tuen hankkeessa on kaksi osiota, joista toisessa kehitetään verkkopohjaista tukea alle kouluikäisten lasten vanhemmille ja toisessa tuotetaan nuorille aikuisille mahdollisuus saada tukea, näkökulmia ja keskusteluapua ennakoivaan vanhemmuuteen. Hankkeessa perustetaan MLL:n suositun Vanhempainnetin (<https://www.mll.fi/vanhemmille/>) yhteyteen Haluanko vanhemmaksi -sivusto, joka tarjoaa tietoa ja tukea nuorten lapsettomien aikuisten tulevaisuuden suunnitteluun ja ennakoimiseen. Hankkeen toisessa osassa MLL:n Vanhempainnetin yhteyteen perustetaan ”digitaalinen Vanhempainneuvola”, josta alle kouluikäisten lasten vanhemmat saavat varhaista tukea sekä vanhemmuuden että parisuhteen pulmiin. Digitaalisten palvelujen avulla vanhempien on mahdollista saada apua kynnyksittä, ajasta ja paikasta riippumatta. Päivikki ja Sakari Sohlbergin säätiö rahoittaa hanketta.

Tuki kasvattajille

Mentalisaatioperustainen vanhempainryhmätoiminta vahvisti vanhempien kykyä tunnistaa lapsensa tunteita ja tarpeita sekä oman toimintansa vaikutusta lapsen ja vanhemman väliseen vuorovaikutukseen. Yhteistyökumppaneina olivat Folkhälsan, Ensi- ja turvakotien liitto, Pelastakaa Lapset ry ja MLL:n Lasten ja Nuorten Kuntoutussäätiö. STEA rahoittaa toimintaa. Vuonna 2020 MLL käynnisti järjestöjen ja kuntien työntekijöille kaksi mentalisaatioon perustuvaa vanhempainryhmän ohjaajakoulutusta, joista toinen jatkuu keväällä 2021. Lisäksi MLL:n aiemmin kouluttamille vanhempainryhmien ohjaajille käynnistettiin syventävä jatkokoulutus Lapissa. Koulutuksissa näkökulmana oli erityistä tukea tarvitsevat perheet.

Koulutukset toteutettiin pandemiatilanteen vuoksi pääosin verkossa. Koulutuksiin osallistui yhteensä 47 työntekijää ja niihin liittyviä Vahvuutta vanhemmuuteen- ja Lapsi mielessä -ryhmiä toteutettiin yhteensä 14 eri puolilla Suomea. Ryhmiin osallistui 85 vanhempaa, joista 58 oli äitejä, 27 isiä ja 47 lapsia. Ryhmiä

toteutettiin mm. perheneuvolan, ensikotien, perhetyön ja lastensuojelun asiakkaille, perhekuntoutuksessa oleville, sekä perheille, joilla oli elämäntilanteeseen tai lapseen liittyvän syyn (esim. Adhd- tai autismin kirjon diagnoosin) vuoksi erityisen tuen tarvetta. Osa edellä mainituista ryhmistä jouduttiin keskeyttämään koronapandemiatilanteen vuoksi, osa ryhmistä siirrettiin verkkoon tai toteutettiin yksittäisen perheen kanssa tehtävinä tapaamisina.

Aiemmin koulutetuille Vahvuutta vanhemmuuteen- ja Lapsi mielessä -ryhmien ohjaajille järjestettiin sekä verkossa että kasvokkain yhteensä 6 jatkokoulutuspäivää, joihin osallistui yhteensä 131 kuntien ja järjestöjen työntekijää. Jatkokoulutuksissa käsiteltiin koronapoikkeustilanteen vaikutuksia perheiden hyvinvointiin, ryhmien toteuttamista poikkeustilanteessa sekä työntekijöiden jaksamista. Kuluneena vuonna järjestettiin lisäksi kaksipäiväinen mentalisaatiokoulutus verkossa 17 Helsingin kaupungin lastenvalvojalle sekä Vantaalla Matarin päiväkodin 10 työntekijälle.

Keskusjärjestö perehdytti yhteensä 27 piirien työntekijää ohjaamaan tai kouluttamaan Jututtamoja. Jututtamon ohjaajakoulutuksia järjestettiin eri puolilla Suomea seitsemän, joista keskusjärjestö toteutti kaksi. Jututtamokoulutuksiin osallistui yhteensä 46 ohjaajaa, joista vapaaehtoisia oli 8. Valtakunnallisesti Jututtamoihin osallistui 122 vanhempaa. Lisäksi MLL tuotti verkossa toteutettavaksi Jututtamo-mallit korona-ajasta perheessä sekä erityislasten vanhemmuudesta.

Vuonna 2020 MLL:n mentalisaatiokoulutuksissa ja niihin liittyvissä vanhempainryhmissä tavoitettiin kaiken kaikkiaan yhteensä 243 työntekijää, 8 vapaaehtoista, 207 vanhempaa ja 77 lasta.

Mediakasvatus. MLL on mukana EU:n komission Safer Internet -ohjelmassa, joka edistää lapsille turvallista mediaympäristöä. MLL muodostaa Finnish Safer Internet Centren yhdessä Pelastakaa Lasten ja Kansallisen audiovisuaalisen instituutin kanssa. Vuonna 2020 mediakasvatusta rahoittivat EU:n lisäksi Google ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Mediakasvatuksessa painotettiin digihyvinvoinnin näkökulmaa. MLL:n mediakasvatuskouluttajille tuotettiin uusia koulutusmateriaaleja oppitunneille ja vanhempainiltoihin. Kouluttajat olivat mukana 214 mediakasvatustilaisuudessa ja tavoittivat kouluissa ja vanhempainilloissa yli 4535 lasta ja nuorta sekä 4278 huoltajaa tai ammattikasvattajaa. Lisäksi MLL:n seksuaalinen häirintä ja grooming- sekä digihyvinvointiaiheisia luentoja kuuli 6842 ammattilaista erityisesti Koordinaatin järjestämällä luentokiertueella, NUORI2020-tapahtumassa sekä opettajien Veso-koulutuksissa. Ruutujen lumo -uutiskirje tavoitti vastaanottajansa 23 267 kertaa. Ekaluokkalaisten vanhemmille postitettiin ensimmäisen puhelimen hankintaan liittyvä esite osana Hyvä alku koulutielle -kampanjaa (53 000 kpl).

Loppuvuodesta 2020 julkaistiin Pienenä Digiajassa -sivusto lasta odottaville ja pienten lasten vanhemmille. Pienenä digiajassa -julistte ja esitemateriaali postitettiin kaikkiin neuvoloihin (3000 + 12 000 kpl). MLL:n nettisivuille tuotettiin yhteensä 80 mediakasvatusaiheista sivua. Mediakasvatuksen tueksi tuotettiin neljä podcastia sekä useita asiantuntijatekstejä Vanhempainnettiin. Vuoden mittaan annettiin yli 30 mediakasvatukseen liittyvää haastattelua lehtiin, radioon ja televisioon. Lisäksi osallistuttiin Peliviikkoon ja Mediataitoviikkoon ja toteutettiin Nettikysäyskysely (N=1111), jonka tulokset raportoidaan vuonna 2021. Mediakasvatusaiheiset some-kampanjat tavoittivat yhteensä 790 012 henkilöä.

Talous ja hallinto

Liiton toiminnan volyyymi oli 11,5 miljoonaa euroa. Varsinainen toiminta ei pandemian vuoksi toteutunut aivan suunnitellussa laajuudessa ja vuodelle 2021 siirtyvien avustusten osuus oli poikkeuksellisen suuri. Lasten Päivän Säätiön perustajajäsenilleen maksama tuki jäi pandemian vuoksi noin kymmenekseen

aikaisemmasta tasosta. Tilikauden tulokseen vaikuttivat positiivisesti testamenttilahjoitukset, joita saatiin kaksi, Ensio Vakkisen sekä Marjatta Hollon testamentit. Tilikauden tulos oli 3,7 miljoonaa euroa positiivinen.

Toiminnan rahoituksesta 25 prosenttia tuli Sosiaali- ja terveystieteiden avustuskeskuksesta (STEA), joka hallinnoi rahapeliyhtiö Veikkaus Oy:n yleishyödyllisiin, terveyttä ja hyvinvointia edistäviin hankkeisiin kohdistuvia avustuksia. Muita julkisia avustuksia, 4 prosenttia, saatiin EU:lta, kunnilta ja valtiolta. Loppuosa rahoituksesta koostui muista avustuksista, korvauksista ja maksutuotoista, kohdennetuista lahjoituksista, varainhankinnasta, jäsenmaksuista ja sijoitustoiminnasta. STEA:n myöntämistä avustuksista perhekeskus- ja tukioppilastoimintaan siirrettiin 62 prosenttia MLL:n piirijärjestöille vastaaviin toimintoihin.

Liiton toimitalosta puolet on liiton omassa käytössä ja puolet tiloista on vuokrattu.

MLL:n Suunta 2024 strategian mukaisesti liiton toimintaa ja taloutta kehitetään niin, että se on valtakunnallisesti, alueellisesti ja paikallisesti kestävällä pohjalla.

Piirien ja yhdistysten hallintoa ja strategista johtamista tuettiin mm. verkkopohjaisilla järjestökoulutuspäivillä, säännöllisillä toiminnanjohtajakokouksilla, piirien ja keskusjärjestön yhteisellä Järjestöjohdon foorumilla sekä tapauskohtaisesti konsultoimalla talouden ja hallinnon kysymyksissä. Järjestöjohdon foorumissa käsiteltiin avustusnäkyviä ja järjestöjen alueellista yhteistyötä.

Sosiaali- ja terveystieteiden avustuskeskus (STEA) teki vuonna 2020 vuotta 2019 koskevan tarkastuksen STEA-avustusten käytöstä. Joulukuussa tarkastuksen ollessa vielä kesken STEA julkaisi avustusehdotuksensa, jonka mukaan MLL:n yleisavustusta leikataan voimakkaasti vuosina 2021 ja 2022. Avustuspäätöksen astuttua voimaan vuoden 2021 alussa MLL teki siihen oikaisuvaatimuksen. Tammikuussa saadussa alustavassa tarkastuskertomuksessa STEA esitti myös toimenpide-ehdotuksia tarkastuksen havaintoihin perustuen. Toimenpide-ehdotukset liittyivät kirjanpitolatenttiin kysymyksiin, varainhankintaan ja seurannan kehittämiseen. Liittohallitus antaa vastineensa alustavaan tarkastuskertomukseen 25.3.2021 mennessä.

Luottamuselimet

Liittokokous pidettiin 12.9.2020 Helsingissä Hotelli Hilton Kalastajatorpalla. Liittokokouksessa oli läsnä 39 virallista liittokokousedustajaa, joilla oli käytössään 84 ääntä. Lisäksi paikalla oli 30 läsnäolo-oikeutettua. Kokousta oli mahdollisuus seurata myös verkkoyhteyden kautta. Kokous valitsi liiton luottamusjohtoon vuosiksi 2021-2023 liittohallituksen puheenjohtajaksi professori Mirjam Kallandin, liittovaltuuston puheenjohtajaksi varatuomari Tarja Larmasuon, 1. varapuheenjohtajaksi ekonomi Harri Tillin ja 2. varapuheenjohtajaksi opetusneuvos Kristiina Laitisen.

Sekä **liittovaltuuston** kevät- että syyskokous pidettiin koronapandemian vuoksi kahtena erillisenä etäkokouksena 25.11.2020.

Liittohallitukseen kuuluu liittokokouksen valitsema puheenjohtaja ja yhdeksän liittovaltuuston valitsemaa jäsentä. Liittohallituksen tukena asioiden hoidossa ja valmistelussa oli työvaliokunta ja talous- ja hallintotoimikunta. Liittohallitus piti yhdeksän kokousta vuonna 2020. Talous- ja hallintotoimikunta piti seitsemän ja työvaliokunta kaksi kokousta.

Keskustoimiston henkilökunta

Mannerheimin Lastensuojeluliiton keskusjärjestön palveluksessa oli keskimäärin 58 toimihenkilöä, joista vakinaisessa työsuhteessa oli 44 ja määräaikaisessa työsuhteessa 15 henkilöä. Määräaikaisten työsuhteiden osuus henkilöstöstä kasvoi johtuen ohjelmien ja niiden rahoitusten kestosta.

Alkuvuodesta tehdyn työhyvinvointikartoituksen mukaan henkilöstön työtyytyväisyys pysyi hyvällä tasolla ja oli 4,2/5 kuten edellisenäkin vuonna.

Vuonna 2020 keskusjärjestö siirtyi laajasti etätöihin maaliskuusta lähtien virallisen etätyösuosituksen mukaisesti. Etätyön tekemistä tuettiin joustavilla työajoilla, mahdollistamalla työvälineiden noutaminen kotiin sekä säännöllisellä yhteydenpidolla. Henkilökunnalle tarjottiin tietoa psyykkisestä ja fyysisestä hyvinvoinnista sekä työterveyshuollon matalan kynnyksen palveluita.

Varainhankinta

MLL:n varainhankinta koostui jäsenmaksuista, Lasten Päivän Säätiön tuesta, eri säätiöiden ja rahastojen myöntämistä apurahoista, keräyksistä, lahjoituksista ja yritysyhteistyöstä. Liittokokouslinjausten mukaan käynnistettiin suunnitelmallinen varainhankinnan kehitystyö syksyllä tavoitteena valmistella liitolle yhteinen varainhankintastrategia vuoden 2021 aikana. Vuoden aikana pilotoitiin ostopalveluna kuukausilahjoitushankintaa hyvin tuloksin ja tätä jatketaan myös vuonna 2021.

Pitkäaikainen yhteistyö Piltin ja KappAhlin kanssa jatkui edelleen. Myös Avainapteekit, Edenred Finland Oy/Delicard, FREE.fi, Fortum Oyj, Luin Oy, mySafety Oy, Paletti Oy, Suomen Moneta/Oy Nordic Moneta Ab, Vaasan Sähkö Oy, Valhalla Tribe Oy, Varova Oy sekä monet muut yritykset ja yksityishenkilöt tukivat MLL:n työtä lahjoituksillaan. Tira Jewellery suunnitteli ja tuotti MLL:n työn hyväksi myytävän juhluvuoden Sofia-kaulakorun.

Poikkeuksellinen kevät herätti yksityisissä ihmisissä ja yrityksissä halun auttaa heikommissa asemassa olevia lapsiperheitä. MLL käynnisti nopealla aikataululla Autetaan yhdessä -keräyksen, jonka kautta ihmiset pystyivät lahjoittamaan varoja ohjattavaksi lapsiperheille mm. ruokalahjakorttien ja lapsille järjestetyn maksuttoman kesätoiminnan kautta.

MLL:n koulunaloituskampanjoiden (Hyvä alku koulutielle ja Hyvä alku yläkouluun) tukijoina jatkoivat monivuotiset kumppanit Jenny ja Antti Wihurin rahasto, Päivikki ja Sakari Sohlbergin Säätiö, Föreningen Granatenhjelm ja Liikenneturva. Uutena kumppanina alakouluikäisten vanhemmille suunnattuun kampanjaan tuli mukaan Suomen Partiolaiset. Päivikki ja Sakari Sohlbergin säätiö tuki myös uutta Varhaisen ja ennakoivan vanhemmuuden tuen -hanketta. Louise ja Göran Ehrnroothin säätiö tuki erityisesti nuoruusikäisten vanhemmuutta tukevien verkkosisältöjen ja chat-palvelun kehittämistä. Yritysten yhteiskuntavastuu poikkeusaikana näkyi mm Suomen Ikean, Fortumin ja Sampo-yhtiön merkittävässä lahjoituksissa lasten ja perheiden auttamiseksi MLL:n kautta. Joululahjoituksia saatiin yhteensä 41 yritykseltä.

Riskit ja epävarmuustekijät

MLL:n toiminnan kannalta keskeinen toimintaedellytys on vapaaehtoistoiminnan suosio ja järjestöjen asema yhteiskunnassa. Toiminnan rahoitukseen liittyy enenevässä määrin epävarmuustekijöitä. Yhdistysten henkilöjäsenmäärän kehitykseen, jäsenten hoitoon ja lahjoittajaviestintään on jatkuvasti panostettava.

Huomattava osa MLL:n varsinaisesta toiminnasta katetaan omalla varainhankinnalla, johon yleisellä taloudellisella tilanteella on vaikutusta. Rahamarkkinoiden vakaus ja kehitys vaikuttavat omaisuuden tuottoon. Omaisuuden ja toiminnan vahinkoriskit on katettu vakuutuksin.

Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus (STEA) hallinnoi Veikkaus Oy:n pelituotoista sosiaali- ja terveysjärjestöjen yleishyödyllisiin, terveyttä ja hyvinvointia edistäviin hankkeisiin kohdistuvia avustuksia. Liiton toiminnan rahoitus on ratkaisevassa määrin STEA-avustuksista riippuvainen. Veikkaus Oy:n monopoliasema sekä pelihaitat ovat olleet keskusteluissa aiempaa enemmän esillä. Järjestöjä on kehoitettu varautumaan pelituottojen vähenemiseen rahapelihaittojen ehkäisytoimien vuoksi.

Toiminta ja talous vuonna 2021

Vuosi 2021 on kolmivuotiskauden 2021–2023 ensimmäinen toimintavuosi. STEA-avustuspäätöksessä vuodelle 2021 on tehty merkittävä leikkaus Mannerheimin Lastensuojeluliiton (MLL) yleisavustukseen. Avustusehdotuksessa leikataan MLL:n yleisavustusta 1 014 900 eurosta 677 000 euroon ja ohjeellisessa suunnitelmassa vuodelle 2022 avustusravio on 350 000 euroa. Leikkaus tehtiin ennen kuin MLL oli saanut tehdystä tarkastuksesta alustavaakaan raporttia. MLL on tehnyt tästä oikaisuvaatimuksen Sosiaali- ja terveysministeriölle 19.2.2021.

Lasten Päivän Säätiön tuki jäänee pandemian edelleen jatkuessa vuonna 2021 huomattavasti edellisvuosia pienemmäksi.

Liiton toiminnan perustana on hyvin hoidettu ja vakaa talous. Talouden ohjaus tapahtuu liittohallituksen nimeämän talous- ja hallintotoimikunnan valvonnan alaisena. Talous- ja hallintotoimikunta on laatinut suunnitelman, jolla omaisuuden muotoa muuttamalla saadaan entistä likvidimpää tuottoa paikkaamaan liittoon kohdistuneita rahoituksen rajuja leikkauksia. Liiton taloutta pyritään kehittämään entistä vakaammaksi sekä laajentamaan entisestään liiton rahoitus pohjaa liittohallituksen vuonna 2014 tekemien linjausten mukaisesti.

Toiminnan rahoituksen epävarmuudesta johtuen liitossa on päätetty panostaa varainhankintaan, mikä edellyttää myös selvästi aiempaa enemmän investointeja varainhankinnan kehitykseen.

Mannerheimin Lastensuojeluliiton Lasten ja Nuorten Kuntoutussäätiö

MLL:n Lasten ja Nuorten Kuntoutussäätiö edistää sairaiden ja vammaisten sekä psyykkisissä ja sosiaalisissa vaikeuksissa olevien lasten, nuorten ja heidän perheidensä mahdollisuuksia hyvään ja tasavertaiseen elämään. Säätiö tuottaa ja kehittää lääkinnällisen kuntoutuksen ja lastensuojelullisen kuntoutuksen palveluja lapsiperheille sekä valmennuspalveluja syrjäytymisvaarassa oleville nuorille. Palveluja ostavat Kela, kunnat, sairaanhoitopiirit, vakuutusyhtiöt ja perheet.

Säätiö tarjosi laitos- ja avomuotoisia palveluja Alvar Aallon suunnittelemissa Paimion parantolan tiloissa ja avopalveluja perheiden kotipaikkakunnilla. Vuonna 2020 palveluja käytti 430 perhettä. Asiakkaina oli 1 574 lasta, nuorta ja aikuista. Kuntoutusvuorokausia kertyi 8 773. Kuntoutuspäiviä oli 211 ja -käyntejä 941. Nuorten valmennuskäyntejä oli 2 937. Kuntoutuspalveluiden volyyymi pieneni edelliseen vuoteen verrattuna. Syynä oli Kelan vaativan yksilöllisen kuntoutuksen yleis- ja neurologisen linjan palveluiden päättyminen.

Myös koronaviruspandemia vaikutti toimintaan ja talouteen merkittävästi. Kela keskeytti kaikki läsnä- ja ryhmämuotoiset kuntoutukset 18.3.- 31.5.2020 ja suurin osa henkilöstöstä jouduttiin lomauttamaan osittain tai kokonaan. Koronatilanteesta johtuvia peruutuksia oli paljon myös syyskaudella.

Kehittämistoiminta ja asiantuntijapalvelut täydensivät kuntoutuspalveluja. Veikkauksen rahoittamana ja STEA:n ohjaamana jatkui *Tyttö olet helmi!* -kehittämishanke (2018–2021). Uutena kehittämishankkeena alkoi *Isovanhemmat ja lapset metsään!* (2020–2022). *Isät ja po-jat puussa – seikkailutoimintaa neuropsykiatrisesti oireileville nuorille* jatkui kohdennettuna toiminta-avustuksena. Säätiö osallistui yhteistyökumppanina useisiin kehittämishankkeisiin. Kehittämisyhteistyötä jatkettiin myös muiden hoidosta ja kuntoutuksesta vastaavien tahojen, järjestöjen sekä oppilaitosten kanssa. Alan ammattilaisille järjestettiin koulutusta ja työnohjausta. Ajankohtaisia tutkimuksellisia teemoja nostettiin esiin Paimioakatemia luentosarjassa.

Säätiössä työskenteli keskimäärin 61 ammattilaista.

Mannerheimin Lastensuojeluliiton tutkimussäätiö

Mannerheimin Lastensuojeluliiton tutkimussäätiö on itsenäinen osa Mannerheimin Lastensuojeluliiton toiminnallista kokonaisuutta. Säätiön tarkoituksena on edistää ja tukea lapsuutta sekä lasta, nuorta ja lapsiperhettä koskevaa tieteellistä tutkimusta ja tutkimustulosten hyväksikäyttöä.

Vuosi 2020 oli säätiön 37. toimintavuosi. Kertomusvuonna tutkimussäätiön toiminta oli aikaisempaan tapaan apurahoin toteutettua tutkimusten tukemista. Jokavuotista säätiön ja MLL:n järjestämää seminaaria ei voitu järjestää koronapandemian vuoksi.

Säätiön hallituksen päättämät säätiön toiminnan painopistealueet kolmivuotiskaudella 2018–2020 olivat ensisijaisesti lasten ja nuorten leikkikulttuuri, digitaalinen kasvuympäristö, mielenterveys ja vanhemmuuden tuki.

Säätiön hallituksen päättämät säätiön toiminnan painopistealueet vuodelle 2021 ovat ensisijaisesti:

- Lasten ja nuorten piirissä ilmenevien ajantasaisten globaalien ilmiöiden tutkimuksen tukeminen
- Mielenterveyden ja tulevaisuustaitojen vahvistaminen
- Lapsia, nuoria ja lapsiperheitä kokevan tutkimustiedon levittäminen
- Säätiön varallisuuden hoitaminen eettisesti hyväksyttävällä ja läpinäkyvällä tavalla säätiön toimintamahdollisuuksien turvaamiseksi kaikissa olosuhteissa
- Osallistuminen Tampereen säätiöyliopiston kansainvälisten huipputavoitteiden toteutuksen tukemiseen yhdessä muiden perustajayhteisöjen kanssa

Tutkimussäätiölle jätettiin hakuajan päättymiseen, 12.11.2020, mennessä yhteensä 54 apurahahakemusta väitöstutkimusten tekemistä varten. Hallitus myönsi vuonna 2020 tutkimusapurahoja kahdeksalle väitöstutkimuksen tekijälle. Apurahoja myönnettiin yhteensä 92 000 euroa.

Tutkimussäätiö on yksi Tampereen säätiöyliopiston perustajayhteisöistä. Säätiöllä ei ole henkilökuntaa.

MLL-Markkinointi Oy

MLL-Markkinointi Oy:llä ei ollut toimintaa vuonna 2020.